Eduskunnan ympäristövaliokunta

Viite: YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAKUTSU (TI 8.5.2018 KLO 10.00)

Asia: Ympäristöministeriön asiantuntijalausunto, Valtioneuvoston selvitys (**E 26/2018 vp**) Kestävän kasvun rahoitusta koskevasta toimintasuunnitelmasta

Taustaa

EU:n komissio julkaisi 8. päivänä maaliskuuta 2018 korkean tason asiantuntijatyöryhmä loppuraporttiin perustuvan toimintasuunnitelman kestävän kasvun rahoittamisesta (KOM (2018) 97 lopullinen). Toimintasuunnitelma on osa komission toimia Pariisin ilmastosopimuksen täytäntöön panemiseksi ja EU:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Komission mukaan esimerkiksi Pariisin sopimuksen vuoteen 2030 ulottuvien EU:n tavoitteiden saavuttamiseen tarvittaisiin noin 180 miljardia euroa lisärahoitusta.

Ilmastonmuutokseen ja yleisesti kestävyyteen liittyvät riskit ja niiden kasvu heijastuvat myös rahoitussektoriin. Lämpeneminen ja sen seuraukset voivat monella tavalla vaikuttaa yrityssektorin toimintaedellytyksiin ja sen vuoksi näiden riskien kasvu on myös pyrittävä ottamaan huomioon rahoituspäätöksissä.

Ympäristöministeriön kanta

Ympäristöministeriö pitää komission ehdottamia toimintasuunnitelman tavoitteita ja suunnitelmassa toimenpiteitä kestävän kasvun toimintasuunnitelmasta hyvinä, oikeansuuntaisina ja jopa välttämättöminä.

Komissio on tehnyt kunnianhimoisen ja kattavan esityksen, joka on tärkeä ja positiivinen avaus Pariisin ilmastosopimuksen ja Agenda2030 tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Suomi on sitoutunut osaltaan panemaan täysimääräisesti täytäntöön sekä Pariisin ilmastosopimuksen, että Agenda2030 toimintaohjelman. Ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa sekä Agenda2030:n tavoitteiden toimeenpanossa on kiire: toimia tulisi entisestään kiihdyttää eikä aikaa ole hukattavaksi.

Finanssiala ja yritykset ovat molempien velvoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen kannalta erittäin tärkeässä asemassa. Komission esitys lisää finanssialan läpinäkyvyyttä, ehdottaa monin paikoin kannatettavaa standardointia ja harmonisointia, lisää sidosryhmien mahdollisuutta vertailla eri rahoitusalan tuotteita ja yritysten toimia ja ennen muuta mahdollistaa konkreettista muutosta kohti vähähiilisempää, resurssiviisaampaa sekä yhdenvertaisempaa ja tasa-arvoisempaa maailmaa.

Suomi on ollut edelläkävijä Agenda2030 toimeenpanossa kansainvälisesti, ja useat suomalaiset yritykset ovat ottaneet vastuullisen liiketoiminnan ajurikseen, kilpailuedukseen sekä riskien hallinnan välineeksi monilla toimialoilla. Suomessa Finanssiala on toiminut viimeisten vuosien aikana voimakkaasti suunnatakseen pääomavirtoja kestävämpään suuntaan. Yksityinen sektori on tiedostanut, että huomattava osa ilmastonmuutokseen varautumisesta toteutuu yksityisen sektorin sijoituksina uusiutuvaan energiaan ja muihin kestävää kehitystä edistäviin ratkaisuihin. Myös tämän johdosta Suomi pitää komission esitystä kannatettavana.

On jo selkeästi nähtävissä, että ilmastonmuutoksen eteneminen, kiristyvä kilpailu ehtyvistä luonnonvaroista, ympäristön tilan heikkeneminen ja väestön kasvu ohjaavat kysyntää kohti vähähiilisempiä ja kestävämpiä ratkaisuja. Ympäristöön, ilmastoon sekä yhteiskunnallisiin oloihin ja vakauteen liittyvät riskit voivat odottamattomalla tavalla toteutua ja vaikuttaa myös Euroopassa ja Suomessa, minkä vuoksi riskien arviointiin ja mahdolliseen hinnoitteluun on syytä kiinnittää riittävää huomiota. EU:n kestävyysluokitusjärjestelmän vaiheittainen luominen, joka sisältäsi kriteerit siitä millaiset toimet hillitsisivät ilmastomuutosta sekä tukisivat yhteiskunnallisia ja ympäristötavoitteita, on siksi tervetullut pyrkimys, vaikkakaan ei kovin helppo tehtävä johtuen kestävyyskäsitteen moniulotteisuudesta. Standardien ja merkintöjen kehittäminen kestäville rahoitustuotteille on niin ikään nähdäksemme tärkeä edellytys niiden käytön laajenemiselle.

Myös muut toimintasuunnitelmassa esitetyt toimet ovat nähdäksemme oikeansuuntaisia ja jopa välttämättömiä, vaikka ehdotuksiin liittyy valtioneuvoston kannassa esiin tuotuja varauksellisia näkökohtia. Esimerkiksi yritysten kestävyyssyystietojen raportointi on yksi keskeinen rahoitusta ohjaava tekijä. EU:n nykyinen tilinpäätösdirektiivi velvoittaa jo yrityksiä aiempaa laajemmin ja myös rahoitussektorin toimijoita raportoimaan kestävyyteen liittyvistä näkökohdista. Tämän välineen toimivuutta tulee seurata ja myös kansallisella tasolla luoda yhtenäisiä välineitä ja riittäviä kannustimia kestävyystietojen raportointiin.

Kehitystä kohti ympäristöystävällisempiä ratkaisuja edistetään monilla kansainvälisillä sopimuksilla, joissa Suomi on mukana, niin aktiivisena toimijana sopimusten edistämiseksi kuin omalta osaltaan toteuttamassa sopimuksia. Vähemmälle huomiolle ovat jääneet ympäristöongelmien ratkaisujen ja kestävän kehityksen aikaansaamat taloudelliset mahdollisuudet. Sääntelypolitiikkaa ei pitäisi tulevaisuudessa arvioida ainoastaan suhteessa sen aiheuttamiin välittömiin kustannuksiin vaan entistä tärkeämmäksi tulee kyky tunnistaa sääntelypolitiikan merkitys kestävän kasvun, uusien markkinoiden ja tuotekehityksen suuntaajana.

Kuten perusmuistiossa todetaan, Suomi ja Pohjoismaat ovat monella tavalla toimineet edelläkävijöinä kestävyyttä edistävän rahoituksen kehittämisessä. Pohjoismainen ympäristömerkintäjärjestelmä on luonut osakerahastoja koskevat kriteerit kestävän yritystoiminnan edistämiseksi sekä sijoittajien päätöksenteon helpottamiseksi. Tällä hetkellä markkinoilla toimii useita ympäristömerkinnän saaneita osakerahastoja. Suomessa käyttöön otetut vihreät joukkovelkakirjalainat ovat hyvä esimerkki tästä.

///